

Ärendenummer: Fi2024/02595

Inskickat: 2025-05-14

Ansvarig tjänsteman: Ulrika Dahlin

Från:

Svensk Dagligvaruhandel

Till:

Finansdepartementet

Remiss avseende Kontantutredningen

Svensk Dagligvaruhandel är branschorganisationen för dagligvaruhandeln i Sverige. Våra medlemsföretag är Axfood, City Gross, Coop Sverige, ICA Sverige, Lidl Sverige och Livsmedelshandlarna. Tillsammans står vi för drygt 95 procent av dagligvaruhandeln i Sverige, med fler än 3 000 butiker över hela landet.

Varje vecka möter vi i stort sett alla människor i Sverige i våra butiker. Dagligvaruhandeln sysselsätter runt 110 000 personer, varav en tredjedel är unga (15-24 år) och en fjärdedel har utländsk bakgrund. Branschen skapar jobb, ger möjlighet att äta hållbart och hälsosamt och är en viktig samhällsfunktion i alla delar av Sverige.

Svensk Dagligvaruhandels remissvar

Svensk Dagligvaruhandels medlemsföretag erbjuder redan idag kontant betalning i största möjliga mån, i den utsträckning det är praktiskt möjligt och efterfrågas av kunderna. Att möta kundernas behov är en grundläggande del av handeln – det handlar inte bara om att erbjuda produkter som tilltalar olika smaker, utan även om att göra köppplevelsen så smidig, trygg och tillgänglig som möjligt. Företagen arbetar kontinuerligt med att förbättra butiksmiljöer, kassaflöden och den övergripande kundservicen, samtidigt som regelverk på olika nivåer ställer ökade krav på tillgänglighet och inkludering. Samtidigt är det tydligt att andelen kunder som betalar med kontanter minskar. När kontantköp endast utgör två till tre procent av betalningarna i vissa butiker, aktualiseras frågan om det är rimligt att fortsatt erbjuda kontanter som betalmedel. Att hantera kontanter medför inte bara kostnader, utan även en ökad säkerhetsrisk i form av stöld eller rån. Ett beslut att inte längre erbjuda kontantbetalning föregås av noggranna överväganden. Handlaren måste väga risken för att tappa kunder eller skapa badwill mot faktorer som personalens och kundernas säkerhet samt de ökande omkostnaderna. Utifrån den tekniska utveckling och förändrade

konsumentbeteenden anser Svensk Dagligvaruhandel att avtalsfrihet i grunden bör fortsätta råda när det gäller betalningsmedel.

Svensk Dagligvaruhandel har tagit del av förslaget till delbetänkandet Fi2004:02595 Kontantutredningen. Vi har haft möjlighet att delta som remissinstans under utredningens gång och upplever att våra synpunkter i stort beaktats på ett balanserat sätt. Sammantaget anser vi att utredningens förslag är relevanta och vi tillstyrker därför utredningen med några korta kommentarer och inspel nedan

Acceptans av kontanter

Förslaget att kontanter ska accepteras för livsmedel, apoteksvaror och offentligrättsliga avgifter är en rimlig bedömning av omfattningen. För livsmedel specifikt så är lagförslaget *"livsmedel i en fullsortimentsbutik, [...] är skyldig att ta emot kontanter på bemannade försäljningsställen om inte annat är föreskrivet i annan lag eller författning."* med några undantag i öppettider och i praktiken endast företag som överstiger 3 miljoner i årsomsättning (ej krav på extern revisor). Svensk Dagligvaruhandel vill särskilt understryka vikten av påpekandet som gör i utredningen om att det endast ska gälla *"På platser där säkerheten för verksamhetens personal med rimliga medel kan upprätthållas"*. Detta uttrycks i lagförslaget som *"Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer, får meddela föreskrifter om [...] begränsningar i skyldigheten att ta emot kontanter."* Svensk Dagligvaruhandel menar att det är avgörande att säkerhetsaspekterna uttryckligen inkluderas i de kriterier som ska ligga till grund för sådana begränsningar.

Utredningens förslag om att det ska vara möjligt att begränsa kontantacceptans till belopp motsvarande högst 0,1 prisbasbelopp samt maximalt 25 mynt är ett viktigt och välkommet förtydligande. Svensk Dagligvaruhandel stödjer denna avgränsning, som ger företagen ett tydligare stöd i att hantera risker kopplade till bland annat penningtvätt och säkerhet.

Förslag: Förtydliga lagförslaget så att undantag även omfattar formuleringen "På platser där säkerheten för verksamhetens personal med rimliga medel kan upprätthållas" eller motsvarande.

Kassaregisterbestämmelser under fredstida kris eller höjd beredskap

Svensk Dagligvaruhandel har förståelse för att detta område inte omfattas fullt ut av utredningens uppdrag, och att det därför behandlas som en bedömning snarare än ett konkret förslag. Samtidigt vill vi understryka att behovet av en ökad flexibilitet i kassaregisterregleringen under kris har lyfts från branschen sedan IT-attacken 2021, som bland annat drabbade Coop och fick omfattande konsekvenser för livsmedelsförsörjningen.

Mot denna bakgrund ser vi en möjlighet att redan nu vidta förberedande åtgärder för att skapa förutsättningar att snabbt kunna bevilja undantag från

kassaregisterkrav vid framtida försörjningskriser. Detta skulle vara en relativt enkel åtgärd med potentiellt stor effekt i ett skarpt läge.

Förslag: Ge Skattemyndigheten i uppdrag att säkerställa kriterier och rutiner för att snabbt kunna utfärda denna typ av undantag vid större kriser.

Infrastruktur för kontanter

I författningsförslaget står följande förslag:

*" 14 § Vid tillämning av 9 kap. 1 § lagen (2010:751) om betaltjänster ska kreditinstitut som omfattas av lagen **tillhandahålla lämpliga och behovsanpassade tjänster** för dagskassetjänster och tjänster för växelkassa i hela landet till betalningsmottagare som 1. bedöms lämpade att hantera kontanter i sin verksamhet, eller 2. omfattas av krav enligt lagen (2010:751) 1 kap. 12 § skyldighet att ta emot kontanter"*

Utredningens resonemang i kapitel 10.4 ger viss vägledning kring hur detta är tänkt att tillämpas. Svensk Dagligvaruhandel anser dock att det är avgörande att dessa principer konkretiseras i kommande lagstiftning eller tillämpningsföreskrifter. Begreppet *"lämpliga och behovsanpassade tjänster"* behöver tydligt definieras, så att kreditinstitutens ansvar inte blir otydligt eller varierar mellan regioner.

En fungerande infrastruktur för kontanthantering är en grundförutsättning för att livsmedelsbutiker ska kunna uppfylla ett eventuellt lagstadgat krav på kontantacceptans. Om butiken inte har praktiska möjligheter att sätta in dagskassor, få tillgång till växelkassa och göra detta på ett tryggt och effektivt sätt, äventyras hela verksamheten. I synnerhet i glesbygd kan detta i förlängningen leda till att butiker tvingas stänga, vilket skulle slå hårt mot tillgången till dagligvaror i områden där det redan idag kan vara långt till nästa butik.

Förslag: Den föreslagna lagtext bör minst kompletteras med föreskrifter som förtydligar *"lämpliga och behovsanpassade tjänster"* i linje med utredningens förslag i kapitel 10.4.

Kontanter som betalmedel i höjd Beredskap

Utredningen förslår inga specifika beredskapsåtgärder avseende kontanter (utöver undantag från skatteförfarandelagen) och Svensk Dagligvaruhandel tillstyrker detta. Kontanter har en roll att spela i beredskapen men vikten av redundans i betalningsalternativ är en än viktigare insats. Vi vill särskilt lyfta fram utredningens formulering: *"Kontanter fyller det viktiga gap som än så länge inte finns alternativa lösningar till om system för elektricitet eller telekommunikation skulle drabbas av störningar."* Detta tydliggör att kontanter i dagsläget är ett nödvändigt alternativ – men också att det i framtiden kan finnas andra tekniska lösningar som bättre svarar mot beredskapens behov. Det bör därför finnas en öppenhet för att beredskapsverktygen kan utvecklas över tid.

Förslag: Svensk Dagligvaruhandel tillstyrker utredningens bedömning i 10.7

Offlinefunktionalitet för betalkort

Svensk Dagligvaruhandel tillstyrker även utredningens bedömning i avsnitt 10.8, om behovet av fortsatt utredning och eventuell lagstiftning kring möjligheten till offlinebetalningar med betalkort. Detta är en viktig åtgärd för att stärka betalningsberedskapen i samhället vid störningar i el- eller kommunikationsinfrastruktur.